II

(Besluiten op grond van het EG- en het Euratom-Verdrag waarvan publicatie niet verplicht is)

BESLUITEN/BESCHIKKINGEN

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 7 februari 2007

betreffende de steunregeling die Italië voornemens is door middel van wet nr. 21/2003, artikelen 14, 15 en 16 van de regio Sicilië in te voeren C 31/2005 (ex N 329/2004)

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2007) 285)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(2007/498/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Gelet op de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name op artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig de genoemde artikelen te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken [1], en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

I. PROCEDURE

(1) Bij brief van 28 juli 2004 hebben de Italiaanse autoriteiten de artikelen 14, 15 en 16 van regionale wet nr. 21 van 29 december 2003 (hierna: regionale wet nr. 21/2003) aangemeld. Bij brief van 22 september 2004 verzocht de Commissie om aanvullende gegevens. Bij brief van 24 januari 2005 verzochten de Italiaanse autoriteiten om verlenging van de antwoordtermijn, waarmee de Commissie bij brief van 25 januari 2005 instemde.

(2) Bij brief van 26 januari 2005 deelden de Italiaanse autoriteiten mee dat de in de artikelen 14 en 15 vastgelegde steunregeling in het kader van Verordening (EG) Nr. 69/2001 van de Commissie van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op de minimis-steun [2] in afwachting van de goedkeuring door de Commissie wordt ingevoerd.

(3) Bij brief van 29 maart 2005 verzocht de Commissie de Italiaanse autoriteiten om aanvullende gegevens. Na een herinneringsbrief die op 27 april 2005 aan hen was gezonden, verstrekten de Italiaanse autoriteiten de gevraagde informatie bij brieven van 18 mei en 2 juni 2006.

(4) Bij brief van 10 juni 2005 werd om nadere gegevens verzocht. De Italiaanse autoriteiten antwoordden bij brieven van 12 juli en 14 juli 2005.

(5) Bij schrijven van 6 september 2005 stelde de Commissie Italië in kennis van haar besluit om de procedure van artikel 88, lid 2, van het Europese Gemeenschap-Verdrag en artikel 62 van de EER-Overeenkomst ten aanzien van de betrokken steunmaatregel in te leiden.

(6) Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure werd in het *Publicatieblad van de Europese Unie* [3] bekendgemaakt. De Commissie heeft belanghebbenden verzocht hun opmerkingen over de steunmaatregel in kwestie mee te delen.

[1] PB C 263 van 22.10.2005, blz. 30.

[2] PB L 10 van 13.1.2001, blz. 30.

[3] Zie voetnoot 1.

(7) De Commissie heeft van geen van de belanghebbenden opmerkingen ontvangen.

(8) Bij brief van 10 november 2005 verzochten de Italiaanse autoriteiten de Commissie de procedure op te schorten in afwachting van het arrest van het Hof van Justitie in de zaak C-475/2003 betreffende de verenigbaarheid van de belasting over productieactiviteiten (imposta regionale sulle attività produttive — IRAP) met artikel 33, lid 1, van de Zesde Richtlijn 77/388/EEG van de Raad van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting — Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde: uniforme grondslag ([4]). De Commissie heeft dit verzoek bij brief van 18 oktober 2005 ingewilligd. Het Hof van Justitie verklaarde de IRAP vervolgens verenigbaar met artikel 33, lid 1, van richtlijn 77/388/EEG ([5]).

(9) Bij brief van 10 mei 2006 (A/33600) stelden de Italiaanse autoriteiten de Commissie in kennis van een wijziging van de in de artikelen 14 en 15 vervatte maatregelen. Door deze wijziging zouden de maatregelen, ook *ingeval door de Commissie een negatieve beschikking wordt gegeven*, uit hoofde van „de minimis"-verordening ten uitvoer worden gelegd.

II. BESCHRIJVING VAN DE MAATREGEL

a) Rechtsgrondslag van de maatregel

(10) Artikel 14, artikel 15 en artikel 16 van regionale wet nr. 21/03.

b) Doel van de maatregel

(11) Volgens de Italiaanse autoriteiten wordt met de maatregel beoogd de oprichting van nieuwe bedrijven te bevorderen en de kloof te verkleinen tussen de bedrijven die in Sicilië actief zijn en bedrijven in andere regio's van Italië.

(12) Bovendien wordt met de maatregel in kwestie beoogd de integratie te bevorderen tussen de economie van de Europese Unie en de economieën van de landen die de slotverklaring van de Europees-mediterrane conferentie van Barcelona van 27 en 28 november 1995 (hierna: „Conferentie van Barcelona") hebben ondertekend.

(13) De maatregel omvat twee regelingen: in de artikelen 14 en 15 van regionale wet nr. 21/2003 wordt bepaald dat bepaalde bedrijven zijn vrijgesteld van de IRAP en in artikel 16 van dezelfde wet is de oprichting van het Europees-mediterraan centrum voor financiële diensten en verzekeringen voorzien.

(14) In de artikelen 14 en 15 is een vrijstelling van de IRAP vastgelegd voor een periode van vijf jaar voor sommige nieuwe bedrijven die in 2004 met hun bedrijfsactiviteiten zijn begonnen en voor bepaalde reeds bestaande bedrijven.

(15) In artikel 14 is, in concreto, de vrijstelling van de IRAP gedurende vijf opeenvolgende belastingjaren (vanaf het begin van de activiteit) vastgelegd voor:

a) bedrijven in de toeristische sector, de hotelsector en de ambachtelijke sector, bedrijven in de culturele sector, agro-industriële bedrijven en ITC-bedrijven die in 2004 met hun activiteiten zijn begonnen;

b) alle industriële ondernemingen die in 2004 met hun activiteiten zijn begonnen en waarvan de omzet niet meer dan 10 miljoen euro bedraagt.

(16) Artikel 15 voorziet meer bijzonder in een vrijstelling voor een periode van vijf jaar, vanaf 2004, van de IRAP die verschuldigd is op het gedeelte van de belastinggrondslag dat de gemiddelde belastinggrondslag van de jaren 2001-2003 overschrijdt. Dit geldt voor alle bestaande ondernemingen, behalve de ondernemingen in de chemische en de petrochemische sector.

(17) Alleen bedrijven die zowel hun statutaire zetel, hun hoofdbestuur als hun operationeel centrum in Sicilië hebben komen voor de steun in aanmerking.

(18) Artikel 16 voorziet in de oprichting van een Europees-mediterraan centrum voor financiële diensten en verzekeringen, waar dochterondernemingen actief zijn van kredietinstellingen, vastgoedmakelaarsbedrijven, trustmaatschappijen, verzekeringsmaatschappijen en bedrijven in de financiële sector die op de internationale markten middelen vergaren voor uitsluitend gebruik buiten Italië en met niet-Italiaanse ingezetenen. In het Centrum zijn tevens bedrijven actief die bemiddeling en bijstand aan de internationale handel aanbieden. Het centrum staat onder toezicht van een comité dat door de voorzitter van de regio Sicilië wordt aangesteld en dat de vergunningen om in het centrum te opereren verleent en intrekt.

(19) Deze bedrijven genieten de volgende voordelen:

a) verlaging van 50 % van het IRAP-tarief voor inkomsten die in het Centrum worden gegenereerd;

b) vrijstelling van belastingen over regionale concessies;

c) forfaitaire korting op de registratierechten, hypotheekbelasting en kadastrale heffingen;

([4]) PB L 145 van 13.6.1977, blz. 1.

([5]) Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 3 oktober 2006 in zaak C-475/03, Jurisprud. 2006, blz. I-09373, Banca popolare di Cremona Soc.coop.arl tegen Agenzia Entrate Ufficio Cremona, nog niet gepubliceerd.

d) vrijstelling van vennootschapsbelasting over in Sicilië gegenereerde inkomsten ([6]) die verband houden met de in het centrum verrichte activiteiten.

(20) De belastingvoordelen die in de regeling zijn vastgelegd worden slechts verleend ten aanzien van transacties met derde landen die de verklaring van Barcelona van 27-28 november 1995 hebben ondertekend ([7]).

(21) De precieze plaats waar het Centrum op Sicilië wordt gevestigd en de criteria voor de verlening van toestemming om bedrijfsactiviteiten te verrichten in het Centrum zullen in de uitvoeringsbepalingen worden vastgelegd.

(22) De goedkeuring van de maatregelen in kwestie is mogelijk doordat de regio Sicilië de fiscale autonomie overeenkomstig de artikelen 36 en 38 van het regionale statuut van Sicilië uitoefent. Het statuut heeft de rang van een grondwettelijke bepaling.

c) **Voor de maatregel uitgetrokken middelen**

(23) De Italiaanse autoriteiten zijn van mening dat, wanneer de clausules in kwestie eenmaal zijn ingevoerd, de budgettaire gevolgen van de artikelen 14 en 15 tussen 2004 en 2009 circa 170 miljoen euro (120 miljoen euro respectievelijk 48 miljoen euro) zullen bedragen. De Italiaanse autoriteiten hebben geen raming verstrekt van de budgettaire gevolgen van artikel 16.

d) **Looptijd van de regeling**

(24) Regionale wet nr. 21/2003 is op 30 december 2003 van kracht geworden, maar de toepassing van de bepalingen van de artikelen 14, 15 en 16 is uitdrukkelijk afhankelijk van de goedkeuring door de Commissie.

(25) Bij brief van 26 januari 2005 deelden de Italiaanse autoriteiten de Commissie mede dat de in de artikelen 14 en 15 beoogde steun in afwachting van de toestemming door de Commissie uit hoofde van de „de minimis"-verordening was uitgevoerd. Vervolgens deelden de Italiaanse autoriteiten de Commissie bij brief van 10 mei 2006 mede dat de in de artikelen 14 en 15 beoogde steun, ook *ingeval door de Commissie een negatieve beschikking wordt gegeven*, uit hoofde van „de minimis"-verordening zou worden uitgevoerd.

(26) De in artikel 14 vastgelegde steunmaatregel wordt sinds 2005 toegepast. De Italiaanse autoriteiten hebben zich ertoe verbonden deze gedurende vijf belastingjaren toe te passen.

(27) De maatregel van artikel 15 wordt gedurende vijf belastingjaren, van 2004 tot 2009, toegepast.

(28) De in artikel 16 beoogde maatregel geldt vanaf de inwerkingtreding van de maatregel tot het belastingjaar volgend op het jaar waarin de in de verklaring van Barcelona genoemde vrijhandelszone daadwerkelijk tot stand komt (2010).

III. **REDENEN VOOR DE INLEIDING VAN DE PROCEDURE**

a) **Artikel 14 en artikel 15: vrijstellingen van de IRAP**

(29) In haar brief van 6 september 2005 stelde de Commissie dat de aangemelde regeling staatssteun is in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag omdat er gebruik wordt gemaakt van staatsmiddelen, omdat de steun op specifieke sectoren en/of bepaalde categorieën ondernemingen is gericht en derhalve selectief is en ondernemingen door verlichting van de belastingdruk een financieel voordeel verschaft en de concurrentie zou kunnen vervalsen en het handelsverkeer op communautair niveau zou kunnen beïnvloeden.

(30) Een van de redenen voor het inleiden van de procedure was dat de Commissie er twijfels over had of de steun uit hoofde van de artikelen 14, 15 en 16 van regionale wet nr. 21/2003 verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt.

(31) In de eerste plaats betwijfelde de Commissie of de maatregel aan de bepalingen in de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen (hierna: „de richtsnoeren") ([8]) voldoet. Volgens de aanmelding zou met de maatregel in feite exploitatiesteun worden verleend aan Siciliaanse bedrijven die voldoen aan de in de punten 14 en 17 genoemde criteria en aan bedrijven die hun activiteiten hebben in het Europees-mediterraan centrum voor financiële diensten en verzekeringen.

([6]) Concreet gezegd zou Sicilië, overeenkomstig artikel 8, lid 2, van wet nr. 212/2000 van 27 juli 2000 („Disposizioni in materia di statuto dei diritti del contribuente", GU nr. 177 van 31 juli 2000), de vennootschapsbelasting op zich nemen die verschuldigd is door begunstigden die hun woonplaats buiten Sicilië hebben. De ontvangsten uit de vennootschapsbelasting die door Siciliaanse ondernemingen wordt betaald vloeien naar de regio Sicilië terug.

([7]) De „derde landen" in kwestie zijn Algerije, Cyprus, Egypte, Israël, Jordanië, Libanon, Malta, Marokko, Syrië, Tunesië, Turkije en de Palestijnse Autoriteit.

([8]) PB C 74 van 10.3.1998, blz. 9.

(32) Volgens punt 4.15 van de richtsnoeren kan exploitatiesteun worden verleend mits deze door de bijdrage aan de regionale ontwikkeling en de aard ervan gerechtvaardigd is en de hoogte ervan in verhouding staat tot de te verhelpen handicaps. Wat dit betreft betwijfelt de Commissie of de Italiaanse autoriteiten het verlenen van exploitatiesteun konden rechtvaardigen door het bestaan van eventuele handicaps aan te tonen en de omvang van die handicaps te kwantificeren en aan te tonen dat de steun gerechtvaardigd is wat betreft de bijdrage ervan aan de regionale ontwikkeling.

(33) De Commissie betwijfelde of de exploitatiesteun uit hoofde van de artikelen 14 en 15 van regionale wet nr. 21/2003 met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is en bijdraagt aan de oprichting van nieuwe bedrijven en het verkleinen van de kloof tussen de bedrijven die in Sicilië actief zijn en bedrijven in andere regio's van Italië. Wat dit betreft merkte zij op dat het verband tussen de verlaging van het IRAP-tarief voor de begunstigden (bijvoorbeeld van artikel 15) en de oprichting van nieuwe bedrijven in Sicilië niet duidelijk is en de Italiaanse autoriteiten hebben op dit punt geen uitleg verschaft. Het feit dat de verlaging van de IRAP in theorie de oprichting van nieuwe bedrijven kan bevorderen volstaat niet om de steun als met de gemeenschappelijke markt verenigbaar te beschouwen.

(34) In de aanmelding betoogden de Italiaanse autoriteiten dat het maximum van 10 miljoen euro laag genoeg is om ervoor te zorgen dat artikel 14 alleen op kmo's wordt toegepast. De Commissie betoogde echter dat artikel 14 slechts schijnbaar tot kmo's is beperkt aangezien geen rekening wordt gehouden met het aantal werknemers en met name met het feit dat het gesteunde bedrijf een „verbonden" onderneming of „partneronderneming" is in de zin van de kmo-kaderregeling ([9]). Daarenboven merkt de Commissie op dat, zelfs indien de Italiaanse autoriteiten zouden kunnen aantonen dat alleen kmo's in de zin van de kaderregeling van de maatregel profiteren, de maatregel in kwestie in ieder geval exploitatiesteun is.

(35) Voorts stelden de Italiaanse autoriteiten dat het feit dat er in Sicilië voornamelijk micro-ondernemingen zijn, hogere financieringskosten en een grotere arbeidsintensiteit tot gevolg heeft; de arbeidskosten en de schuldendienst maken een groot deel uit van de IRAP-belastinggrondslag, zodat de Siciliaanse ondernemingen worden benadeeld. De Commissie merkte op dat, ook al ligt het probleem van de Siciliaanse economie in het grote aantal micro-ondernemingen en de gevolgen daarvan, een algemene verlaging van het IRAP-tarief voor ondernemingen van eender welke omvang geen oplossing zou zijn omdat deze niet op micro-ondernemingen is gericht. Bovendien lijkt de steun er niet op toegesneden om de problemen in verband met het insulaire karakter van Sicilië aan te pakken, omdat deze niet gerelateerd is aan de extra kosten die verband houden met het insulaire karakter, zoals vervoerskosten. Het lijkt de Commissie bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend dat bedrijven in de toeristische sector, het hotelwezen en bedrijven in de culturele sector bijzondere nadelen ondervinden van het feit dat zij in Sicilië zijn gevestigd (artikel 14).

(36) Daarnaast meent de Commissie dat de door de Italiaanse autoriteiten overgelegde documentatie niet voldoende informatie bevat om te waarborgen dat de steun in de loop van de tijd zal verminderen. In het gegeven voorbeeld lijkt het alsof de Italiaanse autoriteiten het deel van de vrijstelling van de IRAP willen verminderen, maar dit garandeert op zich niet dat het steunbedrag degressief zal zijn.

(37) Voorts meent de Commissie, aangezien artikel 15 steun aan bedrijven van eender welke omvang verleent, niet dat het gebruik van gegevens die alleen betrekking hebben op ondernemingen met een omzet van minder dan 10 miljoen euro en minder dan tien werknemers, die in de industriële sector, in de ITC-sector en in de toeristische sector en het hotelwezen actief zijn, de evenredigheid van de maatregel in kwestie kan aantonen.

(38) De Commissie hield staande dat de maatregel in zoverre materieel selectief lijkt omdat de in de artikelen 14 en 15 vervatte belastingvoordelen verscheidene categorieën bedrijven van de groep van mogelijke begunstigden uitsluiten (zie punt 56), en met name de toeristische sector, het hotelwezen, de culturele sector, agro-industriële bedrijven en ITC-bedrijven begunstigt. Ten tweede lijkt de maatregel bestaande en nieuwe industriële bedrijven met een omzet van minder dan 10 miljoen euro, behalve bedrijven die in de chemische en de petrochemische sector actief zijn, te begunstigen.

(39) In hun verklaringen stelden de Italiaanse autoriteiten dat bedrijven in de chemische en de petrochemische sector niet voor steun uit hoofde van artikel 15 in aanmerking konden komen omdat zij niet de hoge vervoerskosten moeten dragen die voortvloeien uit het insulaire karakter van Sicilië en omdat het aantal bedrijven in die sectoren zeer gering is. De Commissie heeft echter niet de indruk dat bedrijven in alle sectoren die voor de steun in aanmerking komen met hoge vervoerskosten te maken hebben; bovendien heeft het aantal begunstigden er geen invloed op of een bepaalde maatregel als steun wordt aangemerkt.

(40) De Commissie was voorts van mening dat de maatregel discriminatie tussen „Siciliaanse" en „niet-Siciliaanse" bedrijven tot gevolg heeft, aangezien bedrijven die hun statutaire zetel in een andere lidstaat hebben hierdoor van de steun worden uitgesloten. De Commissie meent dat er geen objectieve reden is die deze keuze van de Italiaanse autoriteiten kan rechtvaardigen en dat deze bepaling van de steunregeling derhalve een inbreuk op artikel 43 van het Europese Gemeenschap-Verdrag vormt.

([9]) Verordening (EG) nr. 70/2001 van de Commissie (PB L 10 van 13.1.2001, blz. 33). Verordening laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1976/2006 (PB L 368 van 23.12.2006, blz. 85). Zie met name de bijlage bij de aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

Ook om deze reden was de Commissie van oordeel dat de maatregel niet met de gemeenschappelijke markt verenigbaar kan zijn ([10]). De Commissie merkte voorts op dat de maatregel Siciliaanse bedrijven een selectief voordeel verschaft omdat alleen belastingplichtige bedrijven die zowel hun statutaire zetel als hun hoofdbestuur en hun operationeel centrum in Sicilië hebben voor de steun in aanmerking komen. Dit lijkt niet het geval te zijn bij alle bedrijven die in Sicilië een productieactiviteit of een commerciële activiteit hebben en die over die activiteit IRAP moeten betalen. De Italiaanse autoriteiten hebben in hun verklaringen over dat aspect geen enkel argument verschaft.

b) **Artikel 16**

(41) Voor alles verklaarde de Commissie dat de Italiaanse autoriteiten in hun verklaringen niet hebben verduidelijkt om welke redenen zij van mening zijn dat de steun voor de oprichting van het Europees-mediterraan centrum voor financiële diensten en verzekeringen in aanmerking kan komen voor de afwijking van artikel 87, lid 3, onder a), van het Europese Gemeenschap-Verdrag.

(42) De Italiaanse autoriteiten stellen in hun schrijven dat de maatregel in kwestie exploitatiesteun is. De Commissie was van oordeel dat concurrentieverstoring die door steun in de financiële sector wordt veroorzaakt zeer omvangrijk kan zijn en dat de financiële activiteiten niet op significante wijze bijdragen aan het wegnemen van de handicaps waarmee de regio's te kampen hebben die voor de afwijking van artikel 87, lid 3, onder a), van het Europese Gemeenschap-Verdrag in aanmerking komen, zoals is bevestigd in de mededeling van de Commissie over de toepassing van de regels betreffende steunmaatregelen van de staten op maatregelen op het gebied van de directe belastingen op ondernemingen ([11]) en in verscheidene beschikkingen die sedertdien zijn gegeven. De Commissie wees erop dat in genoemde mededeling duidelijk wordt bepaald: Om door de Commissie verenigbaar met de gemeenschappelijke markt te kunnen worden geacht, moeten steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van bepaalde regio's „in verhouding staan tot de beoogde doelstelling en doelgericht zijn". Op basis van dit criterium is het weinig waarschijnlijk dat „offshore"-activiteiten en activiteiten die geen of weinig effect op de plaatselijke economie hebben als verenigbare staatssteun worden toegestaan. De Commissie heeft derhalve haar twijfels geuit over de evenredigheid tussen het niveau van de steun en de te verhelpen handicap.

(43) Ook betwijfelde de Commissie of de in artikel 16 beoogde maatregel als een project van gemeenschappelijk Europees belang in de zin van artikel 87, lid 3, onder b), van het Europese Gemeenschap-Verdrag kan worden beschouwd.

(44) In feite bestond de rechtvaardiging van de Italiaanse autoriteiten ter ondersteuning van deze steun hoofdzakelijk hierin dat de maatregel als een project van gemeenschappelijk Europees belang in de zin van artikel 87, lid 3, onder b), van het Europese Gemeenschap-Verdrag wordt beschouwd omdat artikel 16 een soortgelijke bepaling is als een bepaling in wet nr. 19/1991 („Norme per lo sviluppo delle attività economiche e della cooperazione internazionale della regione Friuli-Venezia Giulia, della provincia di Belluno e delle aree limitrofe"), waarbij het Centro di servizi finanziari e assicurativi di Trieste werd opgericht, dat in 2003 door de Commissie als niet verenigbaar werd beschouwd nadat het in 1995 op basis van de afwijking van artikel 87, lid 3, onder b), van het Europese Gemeenschap-Verdrag was goedgekeurd ([12]). Wat dit betreft merkte de Commissie op dat in haar eerste beschikking de steun voor de oprichting van het Centro di servizi finanziari e assicurativi di Trieste als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt was beschouwd op grond van de afwijking van artikel 92, lid 3, onder c), (thans artikel 87, lid 3, onder c), en niet op grond van de afwijking van artikel 87, lid 3, onder b), van het Europese Gemeenschap-Verdrag ([13]).

(45) De Italiaanse autoriteiten hielden staande dat de redenen waarom het eerdere besluit inzake verenigbaarheid door de Commissie was ingetrokken zijn gebaseerd op het feit dat Sicilië een regio is die in aanmerking komt voor staatssteun uit hoofde van artikel 87, lid 3, onder a), van het Europese Gemeenschap-Verdrag en dat, in het onderhavige geval, de Europese kapitaalmarkt niet is geïntegreerd met de Afrikaanse kapitaalmarkt en bevordering van deze integratie in overeenstemming met de Verklaring van Barcelona een relevante Europese doelstelling blijft.

(46) De Commissie merkte op dat iedere analyse per geval moet worden verricht, waarbij rekening moet worden gehouden met de verschillende kenmerken van schijnbaar gelijksoortige regelingen die niettemin zeer significant kunnen zijn, evenals de economische context. In dit verband wees zij er bijvoorbeeld op dat voor de totale steun (over de vijfjarige looptijd van de regeling) voor de oprichting van het financieel centrum te Triëst een plafond gold en dat het totaalbedrag aan leningen en investeringen door de bedrijven in het centrum beperkt was.

(47) Daarnaast is de Commissie van oordeel dat de redenering die in 2003 in het geval van Triëst werd gevolgd, in dit geval ook geldt, en wel om de volgende redenen:

a) Een van de belangrijkste argumenten waarom het besluit inzake Triëst werd ingetrokken was dat dit soort maatregel exploitatiesteun is waarvoor de Commissie slechts bij uitzondering toestemming geeft in sectoren die een bijzondere behandeling nodig hebben. Dit is bij de financiële sector niet het geval en de Commissie is van oordeel dat bij de huidige stand van zaken steun aan deelnemers aan financiële markten tot ernstige verstoringen in de sector kan leiden;

([10]) Zie zaak C-156/98 Duitsland tegen Commissie, Jurispr. 2000 blz. I-6857, punten 76 tot en met 87.

([11]) PB C 384 van 10.12.1998, blz. 3. Zie punt 33.

([12]) Preciezer gezegd werd het Centrum ingesteld bij artikel 3 van wet nr. 19 van 19 januari 1991. De relevante beschikkingen van de Commissie zijn Beschikking 95/452/EG van 12.4.1995 (PB L 264 van 7.11.1995, blz. 30) en Beschikking 2003/230/EG: Beschikking van de Commissie van 11 december 2002 betreffende de bestaande steunregeling die Italië gemachtigd was ten uitvoer te leggen ten faveure van het Centro di servizi finanziari e assicurativi di Trieste (PB L 91 van 8.4.2003, blz. 47).

([13]) Zie voetnoot 12.

b) Een ander argument voor het intrekken van het besluit inzake Triëst was dat de Commissie in haar beoordeling die zij in het licht van de staatssteunregels heeft gemaakt onder andere rekening kan houden met de negatieve gevolgen voor de concurrentie die bij de werkzaamheden ter voorbereiding van de Gedragscode inzake de belastingregeling voor de ondernemingen ([14]) duidelijk waren geworden. Uit deze werkzaamheden bleek dat fiscale voordelen voor mobiele activiteiten op internationaal niveau, zoals financiën, verzekeringen en het verlenen van diensten binnen een groep, voor andere lidstaten nadelige gevolgen kunnen hebben, met name omdat zij mogelijkheden voor belastingontduiking scheppen. De regeling inzake Triëst, die op basis van de in de code vervatte criteria als schadelijk is beschouwd, had potentieel deze gevolgen. De Commissie wijst erop dat de Italiaanse autoriteiten, in de opmerkingen die zij destijds over passende maatregelen met betrekking tot de regeling van Triëst hadden toegezonden, de bijeenkomst op 19 maart 2002 van de Groep gedragscode noemden, tijdens welke Italië had opgemerkt dat het centrum binnen een periode die met het programma van de werkzaamheden inzake de gedragscode verenigbaar was, zou worden gesloten.

(48) Nadat de Commissie er tot slot nadrukkelijk op heeft gewezen dat twee van de landen die de verklaring van Barcelona hebben ondertekend, Cyprus en Malta, al lidstaat van de Europese Unie waren op het tijdstip waarop de onderhavige maatregel werd aangemeld, stelt zij dat de situatie in de landen die baat zullen hebben bij de investeringen die door de in het centrum gevestigde bedrijven worden gedaan in veel opzichten verschilt van de situatie in de Oost-Europese landen in 1995. Met name hebben de specifieke overgangsproblemen zich voor een groot aantal van de landen die de Verklaring van Barcelona hebben ondertekend nooit voorgedaan noch hebben zij er in het verleden mee te maken gehad (Turkije en Israël, bijvoorbeeld, zijn duidelijk vrijemarkteconomieën) en de overgangsperiode is al afgelopen (bijvoorbeeld in Algerije).

(49) De Commissie betwijfelt dan ook of artikel 16 voor de afwijking van artikel 87, lid 3, onder b), van het Europese Gemeenschap-Verdrag in aanmerking kan komen.

(50) De Commissie was voorts van mening dat dit vraagstuk een grondiger onderzoek behoefde. Voor dit onderzoek dienden opmerkingen van belanghebbenden te worden verzameld. Alleen na onderzoek van de opmerkingen van derden kon de Commissie beslissen of de door de Italiaanse autoriteiten voorgenomen maatregel de voorwaarden voor het handelsverkeer zodanig verandert dat het gemeenschappelijk belang zou worden geschaad.

([14]) De ministers van Financiën van de Europese Unie hebben op een bijeenkomst van de Raad op 9 maart 1998 de Groep gedragscode (belastingregeling voor ondernemingen) in het leven geroepen, onder het voorzitterschap van de Britse „Paymaster General" Dawn Primarolo, om de belastingmaatregelen te evalueren die binnen de werkingssfeer van de gedragscode kunnen vallen. In een verslag van november 1999 wees de groep 66 schadelijke belastingmaatregelen aan, een waarvan de maatregel was waarbij het financieel centrum te Triëst wordt ingesteld.

IV. **OPMERKINGEN VAN ITALIË**

(51) De Commissie heeft van de Italiaanse autoriteiten noch van belanghebbenden opmerkingen ontvangen die de twijfels wegnemen welke bij het besluit om de formele onderzoeksprocedure in te leiden zijn geuit.

V. **BEOORDELING VAN DE MAATREGEL**

V.1. **Rechtmatigheid**

(52) Door de steunregeling met een standstill-clausule aan te melden of, in het geval van de artikelen 14 en 15, deze in afwachting van goedkeuring door de Commissie op grond van de „de minimis"-verordening uit te voeren, hebben de Italiaanse autoriteiten voldaan aan de procedurele vereisten van artikel 88, lid 3, van het EG-Verdrag.

V.2. **De vraag of de regeling steunt vormt**

(53) De Commissie meent dat de maatregel staatssteun vormt in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag, en wel om de volgende redenen:

Bekostiging met staatsmiddelen:

(54) De voordelen worden bekostigd met staatsmiddelen aangezien de Siciliaanse regering afstand doet van belastinginkomsten die overeenkomen met het bedrag van de belastingverlaging voor de begunstigde.

Economisch voordeel:

(55) Door de maatregel wordt aan de begunstigde een economisch voordeel in de vorm van een verlaging van de daadwerkelijke belastingdruk en derhalve een financieel voordeel verleend dat in de verlaging van de te betalen belasting bestaat en onmiddellijk aan de ondernemingen ten goede komt in de belastingjaren waarin de verlaging wordt toegepast.

Selectiviteit aangezien de maatregel „bepaalde ondernemingen of bepaalde producties" begunstigt

— Artikelen 14 en 15

(56) De Commissie merkt op dat de artikelen 14 en 15 tezamen moeten worden onderzocht aangezien zij aan verschillende categorieën vergelijkbare voordelen verschaffen. De beide artikelen gecombineerd sluiten van de groep van mogelijke begunstigden verscheidene categorieën bedrijven uit:

a) nieuwe bedrijven met een omzet van meer dan 10 miljoen euro die in andere sectoren actief zijn dan de in artikel 14, lid 1, genoemde sectoren (dat wil zeggen de toeristische sector en het hotelwezen, de culturele sector, agro-industriële bedrijven, ITC-bedrijven en bedrijven in de ambachtelijke sector);

b) nieuwe bedrijven met een omzet van minder dan 10 miljoen euro die in andere sectoren actief zijn dan de in artikel 14, lid 2, genoemde sectoren (dat wil zeggen de industriesector); het betreft voornamelijk bedrijven van de landbouwsector en de dienstensector;

c) De bestaande bedrijven met activiteiten in de chemische en de petrochemische sector (artikel 15).

(57) Derhalve begunstigt de maatregel in de eerste plaats een aantal productiesectoren, met name de toeristische sector, het hotelwezen, de culturele sector, agro-industriële bedrijven en ITC-bedrijven, in welke sectoren alle bedrijven gedurende vijf jaar vrijstelling van de IRAP kunnen genieten. Ten tweede lijkt de maatregel bestaande en nieuwe industriële bedrijven met een omzet van minder dan 10 miljoen euro te begunstigen, behalve bedrijven die in de chemische en de petrochemische sector actief zijn.

(58) Zelfs indien de Italiaanse autoriteiten zouden aantonen dat er in de industriesector geen nieuwe bedrijven zijn met een omzet van meer dan 10 miljoen euro, met uitzondering van de chemische en de petrochemische sector, dan zou de maatregel in kwestie volgens de vaste rechtspraak ([15]) een selectieve maatregel zijn die hogervermelde productiesector begunstigt aangezien de vrijstelling van de IRAP gedurende vijf jaar niet beschikbaar is voor bedrijven die actief zijn in andere sectoren dan de industrie.

(59) Tot slot lijkt de maatregel Siciliaanse bedrijven in zoverre een selectief voordeel te verschaffen dat alleen belastingplichtige bedrijven die zowel hun statutaire zetel als hun hoofdbestuur en hun operationeel centrum in Sicilië hebben voor de steun in aanmerking komen. Dit lijkt niet het geval te zijn bij alle bedrijven die in Sicilië een productieactiviteit of een commerciële activiteit hebben en die over die activiteit IRAP moeten betalen.

— *Artikel 16 Europees-mediterraan centrum voor financiële diensten en verzekeringen*

(60) De Commissie wijst erop dat artikel 16 selectieve voordelen verschaft omdat alleen bepaalde ondernemingen voor de steun in aanmerking komen. De voordelen worden immers alleen verstrekt aan bedrijven van de verzekeringssector en de financiële sector die hun activiteiten in het Centrum mogen verrichten. De maatregel sluit derhalve ondernemingen uit die op de internationale markten middelen vergaren om deze te investeren in de landen die worden genoemd in voetnoot 7, en waarvan de activiteiten met deze landen niet in het kader van het Centrum worden verricht.

(61) De maatregel is bovendien selectief omdat hij bedrijven van de verzekeringssector en de financiële sector uitsluit die investeren in Italië en in andere landen die niet op de uitputtende lijst in voetnoot 7 voorkomen.

(62) Gelet op het voorgaande komt de Commissie tot de slotsom dat de voorgenomen maatregel selectief is.

Vervalsing van de mededinging en van het handelsverkeer tussen de lidstaten

(63) Volgens de vaste rechtspraak ([16]) heeft een maatregel al een concurrentievervalsende werking wanneer de begunstigde met andere bedrijven concurreert op markten die voor concurrentie openstaan.

(64) De Commissie merkt op dat de in de artikelen 14 en 15 vastgelegde maatregelen de concurrentie lijken te vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig lijken te beïnvloeden, omdat zij de begunstigden van een last bevrijden die zij anders zouden moeten dragen.

(65) In het onderhavige geval zijn de begunstigden bedrijven van eender welke omvang die hoofdzakelijk in de industriesector actief zijn, met uitzondering van bedrijven in de chemische en de petrochemische sector. Aangezien deze bedrijven met andere bedrijven concurreren in markten die openstaan voor concurrentie, vervalsen de vrijstellingen van de IRAP potentieel de concurrentie en hebben zij potentieel nadelige gevolgen voor het intracommunautaire handelsverkeer, zoals door de vaste rechtspraak wordt bevestigd.

(66) De Commissie is daarnaast van mening dat de in artikel 16 vastgelegde maatregel de concurrentie vervalst en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. Gelet immers op de aard van hun activiteiten concurreren ondernemingen uit de financiële en de verzekeringssector, bedrijven in de vastgoedmakelaardij en trustmaatschappijen met andere ondernemingen op Europees niveau.

(67) Gelet op het bovenstaande komt de Commissie tot de slotsom dat de voorgenomen steunregeling staatssteun is.

([15]) Zie bijvoorbeeld zaak C-143/99 Adria-Wien Pipeline GmbH en Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH tegen Finanzlandesdirektion für Kärnten, Jurispr. 2001, blz. I-08365: Restitutie uitsluitend aan ondernemingen die stoffelijke goederen produceren.

([16]) Zaak T-214/95, Het Vlaamse Gewest/Commissie, Jurispr. 1998, blz. II-717.

V.3. **Verenigbaarheid**

(68) Aangezien de maatregel staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Europese Gemeenschap-Verdrag is, moet de verenigbaarheid ervan worden beoordeeld in het licht van de afwijkingen van artikel 87, leden 2 en 3 van het EG-Verdrag. De afwijkingen van artikel 87, lid 2, van het EG-Verdrag die betrekking hebben op steunmaatregelen van sociale aard aan individuele verbruikers, steunmaatregelen tot herstel van de schade veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen en steun ten behoeve van bepaalde streken van de Bondsrepubliek Duitsland, zijn in dit geval niet van toepassing. De regeling kan niet worden beschouwd als een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang en zij is ook niet bestemd om een ernstige verstoring in de economie van Italië op te heffen overeenkomstig artikel 87, lid 3, onder b), van het EG-Verdrag. De regeling komt evenmin in aanmerking voor de afwijking uit hoofde van artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag, waarin wordt bepaald dat steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken toelaatbaar zijn, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad. Tot slot heeft de steun evenmin tot doel de cultuur en de instandhouding van het culturele erfgoed te bevorderen, als bedoeld in artikel 87, lid 3, onder d), van het Europese Gemeenschap-Verdrag.

(69) Overeenkomstig artikel 87, lid 3, onder a), van het EG-Verdrag is steun die bedoeld is om de ontwikkeling van streken waar de levensstandaard abnormaal laag is of waar zeer veel werkloosheid heerst, te bevorderen, toegestaan. Sicilië is een regio die voor die afwijking in aanmerking komt.

(70) In haar besluit tot inleiding van de formele onderzoekprocedure zette de Commissie de redenen uiteen — die in de punten 29 tot en met 50 zijn samengevat — waarom zij betwijfelde dat de maatregel voor de afwijking in artikel 87, lid 3, onder a), van het EG-Verdrag in aanmerking kon komen. Verder sluit de Commissie uit dat de in artikel 16 van regionale wet nr. 21/2003 vervatte maatregel in aanmerking kan komen voor de afwijking van artikel 87, lid 3, onder b), van het Europese Gemeenschap-Verdrag uit hoofde waarvan steun kan worden toegestaan die is bestemd om de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen of om een ernstige verstoring in de Italiaanse economie op te heffen.

(71) Aangezien de Italiaanse autoriteiten noch belanghebbenden opmerkingen hebben gemaakt, kan de Commissie alleen maar vaststellen dat deze twijfels zijn bevestigd.

VI. **CONCLUSIE**

(72) De Commissie komt tot de slotsom dat de door Italië aangemelde maatregel, die in de punten 10 tot en met 28 is beschreven, niet met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is en dat geen van de in het EG-Verdrag vastgelegde afwijkingen erop van toepassing is. De maatregel moet derhalve worden verboden. Volgens de Italiaanse autoriteiten is de steun niet verleend en behoeft deze derhalve niet te worden teruggevorderd,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De steunregeling die Italië voornemens is overeenkomstig de artikelen 14, 15 en 16 van wet nr. 21/2003 van de regio Sicilië uit te voeren, is staatssteun.

De in lid 1 genoemde steun is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en mag derhalve niet worden verleend.

Artikel 2

Italië deelt de Commissie binnen twee maanden vanaf de kennisgeving van deze beschikking mee welke maatregelen het heeft genomen om hieraan te voldoen.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot Italië.

Gedaan te Brussel, 7 februari 2007.

Voor de Commissie
Neelie KROES
Lid van de Commissie